

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Arsdekin Soc. Jesu Sac. Theol. Professoris.
Theologia Universa**

Archdekin, Richard

Dilingae, 1687

Caput V. Regulæ juris Civilis generaliores, ex corpore Juris hic in unum
selectæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38477

Joannis à Bokier, Commentaria ad Regulas Cancel-
lariae, in 4. anno 1621.

Joannis Francisci Leonis, Thesaurus fori Ecclesiastici,
in 4. anno 1615.

Joannis Wamefi, Consilia de Jure Pontificio, Lo-
vanii, in fol. anno 1643.

Nicolai Garcia, de Beneficiis, in fol. anno 1618.

Raphaelis de Turri, de Cambiis, in fol. anno
1645.

Olivarii Beltrami, Decisiones Rotae Romanae, in
4. anno 1623.

Petrus de Marca, de Libertatibus Ecclesiae Gallica-
nae, in 4. anno 1641.

Salsiti Tiberii à Corneto, Formularium instrumen-
torum, in 8. anno 1626.

Thomas del Bene, de immunitate Ecclesiastica, in
fol. anno 1650.

Thesaurus Communium Opinionum in fol. an-
no 1684.

Concilium Tridentinum, cum declarationibus
Cardinalium, ex recognitione Joannis Gallemont &c,
in 4. Ant. anno 1633.

Roberti Bellarmini, Declar. Card. de eodem Con-
cilio Tridentino.

Synodus Antverpiensis, in 8. anno 1610.

Synodus provincialis Mechliniensis, in 4. anno
1680.

Pauli Layman, Societ. Jesu, Jus Canonicum il-
lustratum Tomis duobus, Dilingae anno 1673.

CAPUT IV.

De Notitia totius Juris Civilis, ejusque Parti-
bus, Ordine, Materia, & citandi metodo.

Jus civile seu Caesarum à Republica Romana in-
choatum fuit, & processu temporum ab Impera-
toribus praesertim Justiniano Seniore auctum, & in
eundem qui modo extat ordinem redactum est, &
dicitur Corpus Juris Civilis. Quatuor partibus constat,
scilicet: Institutionibus, Digestis, Codice, & Authenticis seu
Novellis.

Prima pars (quae dicitur *Instituta*) continet quatuor
libros Institutionum, quae sunt velut quaedam Isago-
ge, seu introductio ad studium juris Civilis, soletque
citari per peragraphos, & Titulos v. g. paragrafo
Singularum, institutis de rerum divisione.

Secunda (quae dicitur *Digesta*, seu *Pandectae*) com-
plectitur 50. libros Digestorum, quorum 24. priores
vocantur Digestum vetus complectens leges antiquio-
res, in Titulos & ordinem Digestas: 14. Sequentes
dicuntur Digestum infortiatum, quod aliqui sic di-
ctum volunt, quia versatur circa fortuitas Successiones,
quae per mortem & ultimas voluntates obveniunt, alii
aliter: reliqui 12. dicuntur Digestum novum. Dige-
sta ordinariè significantur per duplex F. cujus ratio
communiter adfertur quod à duobus Fridericis Impe-
ratoribus Patre & Filio collecta sint. Saepè etiam signi-
ficantur per mangnum D, ut patet ex corpore juris.
Subinde etiam significantur per Litteram Graecam Π
Majusculam, quae est initialis vocis Graecae *Pandectae*.
id est, omnia complectentes. Citantur autem per
initium vel numerum Legis addito ly *Digestis*, hoc
modo: lege *juris* (vel lege 1.) *Digestis* de iustitia & jure.
Subinde etiam utrumque indicatur, nempe initium &

R. P. Arfæk, Tom. II.

numerus legis hoc modo: lege *jure* 1. *Digestis* &c.
quod si lex aliqua sit Paulo Longo or addi solet § legis.
Si quando non exprimitur ex qua parte corporis juris
desumpta sit lex, quae allegatur, censetur sumpta ex
Digestis.

Tertia Pars (sive *Codex*) continet 12. Libros legum
recentiorum, quibus subinde colligantur leges anti-
quiores Digestorum. Significatur per Majusculam C.
citatur eodem modo, quo *Digesta*, nisi quod pro ly
Digestis ponatur ly *Codice*, V. G. lege *sanctos* (vel le-
ge 1.) *Codice* de summa Trinitate.

Quarta Pars (quae dicitur *Authentica* seu *Novellae*)
est velut appendix ad codicem continetque Constitutio-
nes alias etiam *Caesareae*, divitas in collationes no-
vem, quae, quia aliis recentiores, appellatae sunt *No-
vellae*. Vocantur etiam *Authenticae*, non quod majoris
sint auctoritatis, quam aliae leges Codicis, sed ut di-
stinguantur à quodam illarum compendio olim evul-
gato. Significantur per Majusculam A, vel N. Litteras
initiales, citantur hoc modo: lege *per occasionem* A.
vel N. denuptiis. Velsic A. vel N. 22. lege, *per occa-
sionem*.

Praeter haec ad calcem *Authenticarum* in corpore ju-
ris subduntur varia extra ordinem. 1. Aliquot edicta
Justiniani. 2. Variæ Constitutiones posteriorum Impe-
ratorum. 3. Libri aliquot de feudis. 4. Constitutiones
Friderici secundi Imperatoris, & Henrici Septimi.

Haec omnia eodem ordine in Juris Civilis Corpore
continentur. In cujus singulas Partes quinam præci-
puè Auctores scripserint, ad finem Capitis sequentis de-
claratur, ut & facile cognosci, & cum delectu adiri,
aut pro re exigentia comparari possint.

CAPUT V.

Regula juris Civilis generaliores, ex corpore Ju-
ris hic in unum selecta.

Cum haec Regula plurimum juvent in omni materia
tam Civilis quam Theologica per modum princi-
piorum ad formandum Resolutiones particulares, per-
commodum erit eas hic simul, tamquam aliquod juris
Civilis Compendium, in promptu habere, quarum
expositio passim in ipso jure prolixius reperitur.

Regula est, quae rem breviter enarrat, non ut ex re-
gula jus sumatur, sed ex ipso jure regula fiat; Tales sunt
Regulae sequentes.

Famula ab omnibus officiis civilibus, vel publicis
remota sunt. Ut sunt officium Judicis, Magistratus,
vel procuratoris agere. *Ulpianus*. Scilicet ex apicibus
juris: possunt enim locum habere in judicio voluntariae
jurisdictionis, & procuratoris pro Monasterio, & in
favorem pupilli, vel minoris &c. Item ratione juris
hereditarii, consuetudinis, & ex privilegio Principis:
Ita Bartolus hic cum glossa.

Impubes ab omnibus officiis civilibus debent absti-
nere. Scilicet, ob judicii immaturitatem. Idem esse de
officiis Ecclesiasticis patet ex *Cap. indecorum*, &c. Po-
test tamen pupillus habere beneficium in Ecclesia, sed
vocem sive suffragium dare non potest, *Cap. ex eo, de
Elet. in 6.*

Eius est nolle, qui potest & velle: *Ulpianus*. Hoc est,
illius est prohibere, cujus est imperare. Quia non
censetur in aliqua causa silens, nisi qui potest in ea lo-
qui.

LI

Velle

Velle non creditur, qui obsequitur voluntati Patris, aut Domini: *Ulpianus*. Quia non præsumitur velle cum libertate in iudicio requirita, sed potius ex timore aut amore.

Non vult hæres esse, qui ad alium transferre voluit hæreditatem: *Ulpianus*. Transferre hic intelligitur de totali abdicacione legitime declarata, ut habet glossa.

Jura sanguinis nullo jure Civili dirimi possunt: *Pomponius*. Quia jus & vinculum naturæ à lege humana non dependet.

Semper in obscuris, quod minimum est, sequimur: *Ulpianus*. Quia de minimo facilius præsumitur, sive in voluntate donandi, sive in illi gendi pœnas.

Secundum naturam est, commoda cujusque rei eum sequi, quem sequantur incommoda: *Paulus*. Quia à ratione alierum est rei ejusdem, alium habere commoda, alium incommoda sustinere, cum propter spem commodi rei incommoda ferantur.

Id, quod nostrum est, sine facto nostro ad alium transferri non potest. Perfectum etiam simplex voluntas intelligitur, nam voluntas est animus facti. Ex ipse hinc, nisi ex causa potestas publica rem alienam transferat.

In omnibus obligationibus, in quibus dies non ponitur, præsentis die debetur: *In Lib. enim qui calendar, §. quattor, de Verb. Sign.* Intelligitur, nisi dies alius, ratione loci, tacite intelligatur.

Qui actionem habet ad rem recuperandam, ipsam rem habere videtur: *Paulus*. Quia possidetis altem jus ad rem legitime habendam.

Imaginaria venditio non est, pretio accedente. Scilicet, quia pretium arguit contractum venditionis.

Cum tempus in Testamento adjicitur, credendum est pro herede adjectum: nisi alia mens fuerit testatoris. Quia in interpretatione Testamenti jura favent hæredi & debitori.

Non tolet doli exceptio nocere his, quibus voluntas testatoris non refragatur; Quia, nisi in tali etiam voluntate sifteretur, Testamenta essent nimium litibus obnoxia.

Quoties dubia est interpretatio libertatis, secundum libertatem respondendum erit. id est, pro libertate.

Non debet cui quod plus est licet, quod minus est non licere: Quia in majori minus intelligitur.

In personam servilem nulla cadit obligatio; Scilicet civilis, sed bene naturalis.

Quatenus cujusque interfit, in facto, non in jure, consistit. *Quatenus*, id est, quantum.

Plus cautionis in re est, quàm in persona: *Cautiois*, id est, securitatis, rem habere sibi devinctam, quàm in actionem in personam.

Qui potest invito alienare, multo magis ignorantibus & absentibus. Quia, nisi alterius consensus requiratur, ignorantia & absentia est impertinens.

Quod ab initio vitiosum est, non potest tractu temporis convalescere.

Nuptias non concubitus, sed consensus facit.

Nihil tam naturale est, quàm eodem genere quodque dissolvere, quo colligatum est. Ideoque verborum obligatio verbis tollitur, nudi consensus obligatio contrario consensu dissolvitur; Sed non in matrimonio, vel quando hæc sunt vergentia in præjudicium tertii.

Curia est, immiscere se rei ad se non pertinenti. Et

pari ratione, medico imperitia imputatur: *Lib. de ius, §. sicut, ff. de Offic. præfidi.*

Quod sit inuito pietatis, dicitur ad facientem pertinere, *Lib. non tantum, ff. de Appel.*

Nemo, qui condemnare non potest, absolvere potest. Sicut pœnâ ex delicto defuncti hæres teneri non debet, ita nec lucrum facere, si quid ex ea re ad eum pervenisset.

Furiosus, vel ejus, cui bonis interdicitur, nulla voluntas est.

In re obscura melius est favere repetitioni, quàm adventitio lucro. Scilicet quando agitur de dano evitando.

Qui in alterius locum succedunt, iustam habent causam ignorantie, an id, quod peteretur, deberetur.

Nemo ex his, qui negant se debere, probentur etiam aliâ defensione uti, nisi lex impediat.

Privatorum conventio juri publico non derogat. Hoc enim potius censetur.

Quod à quoquam pœnâ nomine exactum est, id eidem restituere nemo cogitur. Scilicet in foro contentioso, contrarium est in foro conscientie.

Consilii non fraudulenti nulla obligatio est, sed tam dolo actio competit.

Socii mei socius, meus socius non est; Scilicet in obligatione juris: sicut vasallus vasalli mei, non dicitur vasallus meus: *maglossa*.

Quidquid calore in acundie vel fit, vel dicitur, non prius ratum est, quàm si perseverant à apparuerit indicium animi fuisse. Ideoque in brevi reverfa uxoris nec divertisse videtur.

Culpâ caret qui sevit, sed prohibere non potest. Unde in jure excusatur servus, qui Domino opem ferre non potuit.

Non videtur quisquam id capere, quod ei necesse est alteri restituere: *Capere* i. occupare ut suum.

Nemo plus juris ad alterum transferre potest, quam ipse habet.

Nihil videtur dolo facere, qui suo jure utitur.

Semper in dubiis benigniora præterenda sunt: Item, in re dubia benignior est interpretacionem sequi non minus iustus, quàm tutius est: *Et passim in Lib. i. benignus, Lib. i. si fuerit &c.*

Bona fides non patitur, ut bis idem exigatur. Hinc licet plures obligati sunt in solidum, uno tamen solvente, omnes liberantur.

Ex pœnalibus causis non solet in patrem de peccato actio dari; Intellige: Nisi quatenus factus esset loquax.

Hæredem ejusdem potestatis jurisque esse, cujus fuit defunctus, constat. Utpote quodammodo eadem persona cum defuncto.

Domum suam reficere unicuique licet, dum non officiat invito alteri. In quo scilicet jus non habet, ut sit invitus. Sæpe enim invito altero licet reficere, v. g. synagogam, etsi non liceat ædificare.

Qui sine dolo malo ad iudicium provocat, non videtur moram facere; Scilicet, satisfaciendi, modo iustam causam habeat litigandi.

Ea, quæ raro accidunt, non temerè agentis negotio computantur; Quia de raro accidentibus regulariter nulla ratio habetur apud legislatorem.

Invito beneficium non datur. Item, Nemo creditur

Arsd
Ki

The
log
D. II
2. 2

cogitur invitus. Quia acceptatio est conditio ad hoc requisita, ne jura sint incerta.

Nemo potest gladii potestatem sibi datam, vel cuiuslibet alterius coercitionis ad alium transferre; Quia ad hoc eligitur qualitas talis personæ.

Omnia quæcunque causæ cognitionem desiderant, per libellum expediti non possunt; Scilicet in his, quæ plenam causæ cognitionem desiderant, non quæ semiplenam.

Nemo potest tutorem dare cuiquam, nisi ei, quem in suis hæredibus, cum moritur, habuerit, habiturusve esset, si vixisset.

Quæ in Testamento ita scripta sunt, ut intelligi non possint, proinde sunt, ac si scripta non essent.

Nemo potest mutare consilium suum in alterius injuriam.

Actus legitimi, qui non recipiunt diem vel conditionem, veluti emancipatio, hæreditatis aditio &c. in totum vitantur per temporis vel conditionis adjectionem.

Fraudis interpretatio semper in jure Civili, non ex eventu dumtaxat, sed ex consilio quoque desideratur.

In toto jure generi per speciem derogatur, & illud potissimum habetur, quod ad speciem directum est; Quia hoc est magis determinatum.

Quæ dubitationis tollendæ causâ contractibus inferuntur, jus commune non lædunt; Quia voluntas privata non præjudicat juri publico.

Donari videtur, quod nullo modo cogente conceditur.

Novum non est, ut, quæ semel utiliter constituta sunt, durent, licet ille casu exiterit, à quo initium capere non potuerunt.

Nulla intelligitur mora ibi fieri, ubi nulla petitio est. Sillibrarius in transcribendis stipulationis verbis errasset, nihil noceret, quo minus & reus & fidejussor teneatur.

In ambiguis orationibus maximè sententia spectanda est ejus, qui eas protulisset.

Quoties utriusque causa lucri ratione vertitur, is præferendus est, cujus in lucro causa tempore præcedit, item, qui prior est tempore, potior est jure.

Ubiunque causæ cognitio est, ibi prætor desideratur, i. judex.

Ferè in omnibus pœnalibus judiciis, ætati & imprudentiæ succurritur.

In eo, quod plus sit, semper inest minus. Ut, qui donat vineam, intelligitur etiam donare fructus ejus.

In obsecris inspici solet quod verisimilis est, aut quod plerumque fieri solet; Quia consuetudo est interpretis sermone, ubi alius non datur.

Non videtur consentire, qui errat: *ex l. si per errorem*. Quia nemo vult quod ignorat.

Refert ad universos, quod publicè fit per majorem partem, *idem in l. quod major ff. ad Municip.* Quia major pars representat singulos.

Non videtur data, quæ eo tempore, quo dantur, accipientis non sunt.

Capienda occasio est, quæ præbet benignius responsum. Scilicet, Occasio non illicita.

Quæ rerum naturâ prohibentur, nullâ lege confirmata sunt; Quia lex naturæ prævalet legi humanæ.

Privilegia quædam causæ sunt, quædam personæ, &c.

R. P. Arfdek Tom. II.

ideo quædam ad hæredes transmittuntur, quæ personæ ad hæredes non transeunt.

Cum de lucro duorum quaritur, melior est causa possidentis. Item, in pari causa possessor potior haberi debet. Item, ubi res dubia reperitur, melior est conditio possidentis. *Gl. in C. nulli dubium &c.*

Qui dolo defecit possidere, pro possidente damnatur, quia pro possessione dolus est. Hoc ex dispositione juris, ne pateat fraudibus locus.

Bona fides tantum possidenti præstat, quantum veritas, quoties lex impedimento non est. Hinc fit ut rem, quam putat suam, etsi dubiè, justè defendat.

Nemo ex suo delicto meliorem conditionem suam facere potest.

Quod contra rationem juris receptum est, non est producendum ad consequentias.

Qui tacet, non utique fatetur, sed tamen verum est, eum non negare.

Nemo fraudare videtur eos, qui sciunt & consentiunt; Quia sibi imputare debent.

Jure naturæ æquum est, neminem cum alterius detrimento & injuria fieri locupletiore, *Lib. non hoc ff. de Condiç.* Et hinc non tantum res furiva, sed etiam fructus, ex ea percepti, restitui debent.

Qui de his & reliquo jure fufius tractarunt, Scriptores selectos ad majorem notitiam & delectum hic commode annexemus.

Auctores in jus Civile.

IN Corpus juris Civili, Commentaria sive Notas ex antiquioribus scripsit *Baldus* anno 1540. uti & *Bartholus*.

Franciscus Accursius etiam edidit Corpus juris cum Commentariis, anno 1627. *Hugonis Donelli*, Commentaria juris Tomi 2. anno 1622.

Petrus Rebuffus, in 4. primos libros Pandectarum; in Titulum Digestorum: in constitutiones Regias anno 1613.

Augustini Barbosa, Lusitani, varii Tractatus juris utriusque anno 1631. plures in jus Canonicum, supra.

Francisci Zypæi, Belgæ, jus Belgicum: Eiusdem, *Judex*, Magistratus, Senator, anno 1633.

Pauli Christini Mechlin. Decisiones juris Belgici in 6. partes anno 1661. Eiusdem, in Leges Municipiales Mechliniensium Notæ anno 1627.

Antonii Anselmi Codex Belgicus 1644. item, in Edictum Principis Alberti, anno 1656.

Andrea Borruens, de jure, justitiæque usu & abusu, in 4. anno 1651.

Davidus Doringi Bibliotheca jurisconsultorum, Tomo uno, anno 1631.

Hippolyti Riminaldi Consilia, Tomi 4. anno 1609.

Ludovicus de Molina, de Primogeniis Hispaniæ, anno 1634.

Petri Bellugæ Speculum Principum, anno 1655.

Nicolai Everardi Consilia & loci communes argumentationum, anno 1577.

Joachimi Hopperi Institutiones Imperiales anno 1560.

Fernandus Vasquæ, de Successionibus anno 1619.

Francisci Salvado Labyrinthus Creditorum, anno 1613.

Valentini Forsteri Historia juris Civili Romani, anno 1629, aliiquæ.